

teach... Statistics Education Research Journal. Article 437 p. [in English]

8. Koh, J. H. L., Chai, C. S., Wong, B., & Hong, H.-Y. (2015). Design thinking for education: Conceptions and applications in teaching and learning. Springer. [in English]

9. Lavrenova, M., Lalak, N. V., & Molnar, T. I. (2020). Preparation of future teachers for use of ICT in primary school. Review of Research and Innovation. 12(1 Suppl.). 230. DOI: <https://doi.org/10.18662/rrem/12.1sup1/230> [in English]

10. Obiefuna, C. A., & Offorma, G. C. (2014). Pre-service teachers' perception of using mobile devices in teaching climate change in primary schools [Preprint]. arXiv:1407.4450. [in English]

11. Pappa, C. I., Georgiou, D., & Pittich, D. (2023). Technology education in primary schools: Addressing teachers' perceptions, perceived barriers, and needs. International Journal of Technology and Design Education. 34. Pp. 485–503. [in English]

12. Rojas Bruna, C. (2025). Enhancing primary teacher training through academic portfolios in advanced mathematics courses [Preprint]. arXiv:2504.06159. [in English]

13. Şahal, M. (2020). Pre-service primary teachers'

views and use of technology. Research in Learning Technology. Article 2718. DOI: <https://doi.org/10.25304/rlt.v28.2718> [in English]

ВІДОМОСТІ ПРО АВТОРА

КОТЕЛЯНЕЦЬ Наталка – доктор педагогічних наук, професор, завідувач кафедри дошкільної та початкової освіти Центральноукраїнського державного університету імені Володимира Винниченка.

Наукові інтереси: формування технологічної культури учнів початкової школи, формування технологічних умінь дітей дошкільного віку.

INFORMATION ABOUT THE AUTHOR

KOTELIANETS Natalka – Doctor of Pedagogy, Professor, Head of the Chair of Pre-school and Primary School Education of Volodymyr Vynnychenko Central Ukrainian State University.

Scientific interests: formation of technological culture of primary school students, formation of technological skills of preschool children.

Стаття надійшла до редакції 15.12.2025 р.

Стаття прийнята до друку 22.12.2025 р.

УДК 378.147:51:001

DOI: 10.36550/2415-7988-2026-1-222-33-37

ОКОЛЬНИЧА Тетяна –

доктор педагогічних наук, професор,
в.о. завідувача кафедри спеціальної освіти
Центральноукраїнського державного університету
імені Володимира Винниченка
ORCID: <https://orcid.org/000-0003-3740-2495>
e-mail: t.vladimirovna.75@ukr.net

ЗАВІТРЕНКО Долорес –

кандидат педагогічних наук, доцент,
доцент кафедри спеціальної освіти
Центральноукраїнського державного
університету імені Володимира Винниченка
ORCID: <https://orcid.org/0000-0002-2005-4810>
e-mail: zavitrenkod@gmail.com

МЕТОДОЛОГІЧНІ ОСНОВИ ВИВЧЕННЯ ПРОБЛЕМ СПЕЦІАЛЬНОЇ ОСВІТИ

У статті структурно охарактеризована методологія дослідження проблем спеціальної освіти, яка побудована на таких рівнях: 1) загально-філософському, який забезпечує вивчення проблем спеціальної освіти у просторі діалектичних законів та закономірностей; 2) загально-науковому – аналіз досліджуваної проблеми забезпечують системний, хронологічний, антропологічний, аксіологічний підходи; 3) конкретно-науковому, який передбачає вивчення проблем спеціальної освіти з урахуванням порівняльного, історико-генетичного та персоніфікованого підходів, які сприяють відтворенню об'єктивної картини науково-педагогічного знання, дають можливість проникнення в сутність педагогічних феноменів, різноманітних їх аспектів.

Дослідження ґрунтується на загальних філософських знаннях про діалектичність процесу пізнання, про буття, природу, людину, світ повсякденності; взаємозумовленість педагогічних, соціально-економічних, культурних явищ і процесів та необхідність їхнього вивчення у зв'язку з конкретно-історичними умовами суспільного життя; про єдність історичного і логічного, про об'єктивний підхід до аналізу процесів генези проблем спеціальної освіти.

Значне місце займають ідеї об'єктивного позитивізму, основна мета якого полягає в осмисленні фактів як сукупності теоретичного і практичного досвіду.

Усі зазначені підходи використовуються комплексно, оскільки жоден з них не є універсальним для успішної реалізації поставленої мети. Вони ґрунтуються на загальнонаукових принципах: єдності історичного і логічного, об'єктивності, усебічності й цілісності вивчення процесів і явищ. Характерним для спеціальної освіти є реалізація в дослідженнях принципу сутнісного аналізу та принципу синергетичності феноменів.

Означені принципи є основою для визначення комплексу взаємодоповнювальних методів дослідження проблеми: загальнонаукові: методи теоретичного аналізу і синтезу – для упорядкування сукупності термінів і понять, для формування висновків та узагальнень; індукція, дедукція, узагальнення, ретроспекція, порівняння – з метою вивчення і аналізу нормативно-правових документів.

Ключові слова: методологія, рівні методології, наукові підходи, загальнонаукові принципи, методи дослідження.

OKOLNYCHA Tetiana –

Doctor of Pedagogical Sciences, Professor,
Acting head of the department of Special Education
of Volodymyr Vynnychenko Central Ukrainian State University
ORCID: <https://orcid.org/000-0003-3740-2495>
e-mail: t.vladimirovna.75@ukr.net

ZAVITRENKO Dolores –

Candidate of Pedagogical Sciences, Associate Professor, Associate
Professor of the Department of Special Education of the
Volodymyr Vynnychenko Central Ukrainian State University
ORCID: <https://orcid.org/0000-0002-2005-4810>
e-mail: zavitrenkod@gmail.com

METHODOLOGICAL BASIS OF STUDYING SPECIAL EDUCATION PROBLEMS

The article structurally describes the methodology for studying the problem of the special education, which is built on the following levels: 1) general philosophical, ensuring the study of the special education in the space of dialectical laws and regularities; 2) general-scientific – analysis of the researched problem is provided by systemic, chronological, anthropological, axiological approaches upon which our research is based; 3) specifically scientific, which involves the study of the special education taking into account comparative, historical-genetic and personified approaches, which contribute to the reproduction of an objective picture of scientific and pedagogical knowledge about the past, provide an opportunity to penetrate into the essence of pedagogical phenomena and their various aspects.

The research is based on general philosophical knowledge about the dialectic of the process of cognition, about being, nature, mankind, the world of everyday life; interdependence of pedagogical, socio-economic, cultural phenomena and processes and the necessity to study them in connection with specific historical conditions of social life; about the unity of the historical and logical, about the objective and historical approach to the analysis of the processes of the genesis of the special education.

The main place is occupied by the ideas of objective positivism, the main purpose of which is to understand the facts of the historical-pedagogical process as a set of theoretical and practical experience.

All of these approaches are used comprehensively, since none of them is universal for the successful implementation of this goal. They are based on such general scientific principles as historicism, unity of the historical and logical, objectivity, comprehensiveness and integrity of the study of processes and phenomena. Characteristic of special education is the implementation in research of the principle of essential analysis and the principle of synergy of phenomena.

The principles used became the basis for defining a complex of complementary methods of researching the problem: general scientific: methods of theoretical analysis and synthesis – to organize the set of terms and concepts of musical culture, to form conclusions and generalizations; induction, deduction, generalization, retrospection, comparison – for the purpose of studying and analyzing normative-legal documents, archival and little-known sources.

According to the methodology, such methods as narrative, the method of scientific classification, historical and structural (system-structural) method, historical and comparative (historical-comparative) method were used during the research.

Key words: methodology, levels of methodology, scientific approaches, general scientific principles, methods of research.

Постановка та обґрунтування актуальності проблеми. Успіх будь-якого науково-педагогічного дослідження багато в чому залежить від забезпеченості його належним науковим інструментарієм, методологічною базою. Методологічні основи мають особливе значення у вивченні проблем спеціальної освіти.

Інтерес до сфери досліджень у спеціальній освіті підвищився у зв'язку із запровадженням освітньої політики, яку пов'язують з інклюзивним навчанням дітей з ООП. Адже саме досвід та результати багаторічних студій у сфері спеціальної освіти стали науковою та методологічною базою для становлення та розвитку підходів до організації інклюзивної форми навчання.

На наше переконання вивчення означеної проблеми не може бути зведеним до опису та простого відтворення фактів; воно передбачає концептуальне й теоретичне їх осмислення, що вимагає використання фундаментальних принципів та методів, загальнонаукових методів та сукупність методів, що застосовуються для вирішення конкретних спеціальних дослідницьких завдань.

Методологію дослідження проблем спеціальної освіти представляємо у вигляді послідовної сукупності таких основних складників: підходи, принципи та методи дослідження. При цьому зрозуміло, що не можна в ході дослідження використовувати послідовно той чи той підхід, потім визначати принципи і методи, оскільки всі ці

методологічні інструменти взаємопов'язуються і взаємопроникають у дослідницькій роботі.

Аналіз останніх досліджень і публікацій.

Методологія та організація науково-педагогічних досліджень у спеціальній освіті пов'язані з вивченням питань нетиповості дитини (У. Волфенсбергер, Б. Геррі, Н. Кунс, М. Форест, Л. Акатова, В. Леві, І. Кантемирова та ін.); розробки теоретичних концептів спеціальної освіти (Л. Бартон, Дж. Дешпелер, Е. Дорис, Д. Харвей, С. АLEXA, Д. Зайцев та ін.); суб'єктивних характеристик як підґрунтя розвитку інклюзивних освітніх практик (Л. Блум, Дж. Нельсон та ін.); технологічного поля спеціальної освіти (С. Денно, І. Левченко, І. Карпенкова та ін.).

Мета статті – структурно охарактеризувати методологію дослідження проблем спеціальної освіти.

Виклад основного матеріалу дослідження.

Враховуючи сказане вище, структурно методологію вивчення проблем спеціальної освіти будемо на таких рівнях:

1) загально-філософському, який забезпечує вивчення проблем спеціальної освіти у просторі діалектичних законів та закономірностей;

2) загально-науковому – аналіз досліджуваної проблеми забезпечують системний, хронологічний, антропологічний, аксіологічний підходи, на яких ґрунтується дослідження;

3) конкретно-науковому, який передбачає вив-

чення проблем спеціальної освіти з урахуванням порівняльного, історико-генетичного підходів, які сприяють відтворенню об'єктивної картини науково-педагогічного знання про спеціальну освіту, дають можливість проникнення в сутність педагогічних феноменів, різноманітних їх аспектів.

I. Загально-філософський рівень.

Традиційно методологічною основою науково-педагогічних досліджень значною мірою залишається філософія. Філософські положення визначають світоглядну спрямованість досліджень і забезпечують послідовність накопичення наукових знань [3, с. 10]. Дослідження ґрунтуються на загальних філософських знаннях про діалектичність процесу пізнання, про буття, природу, людину, світ повсякденності; взаємозумовленість педагогічних, соціально-економічних, культурних явищ і процесів та необхідність їхнього вивчення у зв'язку з конкретно-історичними умовами суспільного життя; про об'єктивний підхід до аналізу проблем спеціальної освіти.

Значне місце займають ідеї об'єктивного позитивізму, основна мета якого полягає в осмисленні фактів як сукупності теоретичного і практичного досвіду. Позитивізм передбачає звернення до існуючих педагогічних явищ і подій, пошук нових фактів, їх науково-педагогічне опрацювання [4, с. 11]. У дослідженні проблем спеціальної освіти пропонуємо дотримуватися таких позитивістських засад, як умовність оціночних суджень.

II. Загально-науковий методологічний рівень.

Важливим для дослідження проблем спеціальної освіти є *системний підхід*, один із провідних загальнометодологічних підходів. У його основі лежить розгляд об'єктів як систем, їх цілісності, виявлення різноманітних типів зв'язку і зведення їх в єдину теоретичну картину [2, с. 9].

За такого підходу до вивчення проблем спеціальної освіти, виявляється її зв'язок із суспільством, з конкретним історичним етапом у розвитку, внутрішній логічний зв'язок між її складовими [3, с. 105].

Зазвичай під системою розуміється складний об'єкт, багаторівневе утворення, що складається з елементів, що перебувають у відносинах і зв'язках один з одним і створюють певну цілісність [4, с. 10]. Тому системний підхід припускає аналіз системи, що виконує соціально-педагогічну функцію і складається із структурних елементів, які у взаємозв'язках дають змогу додати цілісність процесу.

Важливість аналізу спеціальної освіти як системи полягає в тому, що це дозволяє побачити цей процес в єдності складових її частин, які переплітаються із зовнішнім світом.

Системний підхід дає можливість розглянути спеціальну освіту як систему, що охоплює цілісну множину елементів у сукупності відношень і зв'язків між ними. Ця система є відкритою, вона постійно розвивається і здатна оперативного реагувати на зміни соціокультурних та освітніх потреб.

Спеціальну освіту розглядаємо в процесі системного аналізу та узагальнення всього нагромадженого наукою знання через аналіз відповідної

наукової літератури.

Системність передбачає цілісність, комплексність, всебічність вивчення проблем спеціальної освіти.

Важливе значення у процесі теоретико-методологічного обґрунтування проблем спеціальної освіти має аксіологічний підхід. Аксіологія (від грецьк. axis – «цінний») – теорія цінностей, розділ філософії, що вивчає питання, пов'язані з природою цінностей, їх місце у реальності та структурі ціннісного світу, тобто зв'язок різноманітних цінностей між собою, з соціальними та культурними чинниками та структурою особистості [1, с. 10].

Аксіологічний підхід дає можливість розкрити ціннісний аспект спеціальної освіти.

Ще одним важливим підходом у системі методологічних основ дослідження проблем спеціальної освіти є антропологічний підхід, який розглядає всі явища природи, суспільства залежно від властивостей і потреб людини, передбачає трактування феноменів, виходячи з потенціалу людини, її можливостей та полягає в усвідомленні змісту освіти з погляду потреб та інтересів людини [1, с. 10]. Цей підхід вимагає не обмежуватися вивченням впливу соціального середовища чи раціональної мотивації, а виявляти й ірраціональні, інстинктивні, біологічні й інші мотиви поведінки людей, зумовлені людською природою; припускає, що розвиток людини є результатом тривалого історичного розвитку як суб'єкта суспільного життя, спільної діяльності [5, с. 9].

Антропологічний підхід ставить у центр дослідження такі питання, як розвиток потенціалу особистості; її духовне зростання та ін.

Виходячи з цього, культура як антропологічний процес відповідала природі людини, її особистісним якостям, задовольняла одночасно потреби людини – виховуватися і бути вихованою та потреби суспільства – мати соціалізованих його членів.

III методологічний рівень забезпечують конкретно-наукові підходи.

Як свідчить аналіз документальних матеріалів, нормативних документів, для спеціальної освіти характерні процеси, пов'язані із соціально-економічними змінами та реформами, дослідження яких потребує порівняння з урахуванням історичних, соціальних та педагогічних обставин. На вирішення цього завдання спрямований порівняльний підхід, використання якого дає змогу виявити позитивні й негативні тенденції у розвитку спеціальної освіти [1; 4; 5].

Усі зазначені підходи використовуються комплексно, оскільки жоден з них не є універсальним для успішної реалізації поставленої мети. Вони ґрунтуються на загальнонаукових принципах. Спеціальна педагогіка користується у своїх дослідженнях системою принципів, спільних з основними вимогами до будь-якого науково-педагогічного дослідження, проте з певною конкретизацією, специфічною саме для спеціальної освіти.

Характерним для спеціальної освіти є реалізація в дослідженнях принципу сутнісного

аналізу. Ідучи від констатації тих або тих фактів та їх опису до проникнення у їх внутрішню структуру та з'ясування закономірностей їх розвитку під впливом розмаїття педагогічних факторів, важливо встановлювати: співвідношення здобутих результатів із загально-педагогічними концепціями та з'ясувати специфіку їх застосування у роботі з дітьми з різними індивідуальними особливостями; характер взаємодії активності дитини з вадами розвитку та цілеспрямованих активних впливів на неї з боку педагога; прогнозовані моделі соціальних умов майбутнього функціонування дитини (дорослого) з обмеженими можливостями життєдіяльності в реальних ситуаціях свого оточення.

Наступним методологічним принципом характерним для досліджень в спеціальній педагогіці, є принцип синергетичності феноменів спеціальної освіти, що сприяє вивченню феномену у площині нових постнекласичних уявлень про синергетичну сутність складних відкритих та нелінійних систем, які пронизують наше буття.

Принцип єдності історичного й логічного є також важливим у дослідженнях проблем спеціальної освіти. Зрозуміло, що сучасна наукова думка формується з урахуванням теоретично-практичного досвіду попередніх поколінь. І хоча історія різних галузей спеціальної педагогіки, порівняно з іншими людинознавчими науками, досить нетривала за часом, вона сповнена дуже цікавих, але досить суперечливих підходів і концепцій. Тому важливо, вивчаючи розвиток проблем цієї науки в історичному аспекті, не просто констатувати ті або ті характеристики певних етапів її розвитку, а й використовувати до історичних фактів різноманітні процедури їх логічного аналізу: порівняння, зокрема із сучасним станом вивчення проблеми; встановлення причинно-наслідкових залежностей між соціально-історичними і відповідними педагогічними явищами; узагальнення певних тенденцій, їх конкретизація до особливостей історично-педагогічних умов тощо. За допомогою логічного аналізу історичного матеріалу спеціальна педагогіка встановлює зв'язки між феноменами, і на підставі виявлених закономірностей може прогнозувати виникнення певних проблем і пропонувати шляхи їх вирішення у майбутньому.

Принцип об'єктивності сприяє забезпеченню істинності знання, дотриманню об'єктивності в судженнях, визначеннях, висновках, аналізі літератури, документів, фактів тощо.

Принцип усебічності й цілісності забезпечує врахування в процесі наукових досліджень вже існуючих наукових висновків та теорій, що підтверджуються чи спростовуються; передбачає вивчення різнобічних джерел, дозволяє з'ясовувати рівень дослідженості окремих аспектів та напрямів проблеми.

Означені принципи є основою для визначення комплексу взаємодоповнювальних методів дослідження проблеми:

– загальнонаукові: методи теоретичного аналізу і синтезу – для упорядкування сукупності термінів і понять спеціальної освіти; індукція, дедукція, узагальнення, ретроспекція, порівняння –

з метою вивчення і аналізу нормативно-правових документів;

– наративний метод (наратив або оповідь – це форма існування суб'єктивного в об'єктивному процесі й спроба його об'єктивно описати, зберігаючи цілісність різноманіття, специфічності і науковості). Це метод організації викладу матеріалу, суть якого полягає у ставленні автора до тих подій, реалій, які він досліджує, їх інтерпретації, адже науково-педагогічне дослідження – це класифікований добір складових дійсності, їх логічна побудова, не проста репродукція, а конструювання нового [3].

Вивчення проблем спеціальної освіти за своєю сутністю є наративним, оскільки ми поєднуємо в ньому розрізнені факти, події, явища як зв'язний сюжет, що є максимально об'єктивними, але водночас відображаємо наше суб'єктивне бачення. Тобто, наративний метод дає можливість представити окремі факти, як підґрунтя для створення загальної картини розвитку спеціальної освіти;

– метод наукової класифікації ґрунтується на положеннях діалектичної логіки і певних правилах формальної логіки. Обов'язковою умовою наукової класифікації є єдність критерію поділу, що полегшує збір нового матеріалу, систематизує факти і явища, сприяє відкриттю закономірностей та ін. [3, с. 421].

– структурно-системний метод забезпечує систематизацію наукових праць з різних аспектів проблеми;

– історико-порівняльний метод використовується для виявлення характерних тенденцій еволюції проблем спеціальної освіти;

Висновок та перспективи подальших розвідок напрямку. Обрані підходи, принципи та методи дослідження сприяють пошуку оптимальних шляхів вирішення проблем спеціальної освіти. Перспективами подальших досліджень є вивчення взаємозв'язку методологічних принципів дослідження спеціальної освіти та сходження від загальнонаукових принципів психолого-педагогічних досліджень до часткових, специфічних для спеціальної педагогіки.

СПИСОК ДЖЕРЕЛ

1. Адаменко О. Методологічні засади дослідження історії розвитку педагогічної науки. *Рідна школа*. 2013. № 1–2. С. 8–14.
2. Ваховський Л. Методологія дослідження: постановка проблеми. *Шлях освіти*. 2005. № 2. С. 7–11.
3. Гончаренко С. Методологія. Київ: Юрінком Інтер, 2008. 1040 с.
4. Гончаренко С. Педагогічні дослідження: методологічні поради молодим науковцям. К., 1995. 42 с.
5. Сухомлинська О. Методологія дослідження історико-педагогічних реалій другої половини XX століття. *Шлях освіти*. 2007. № 4. С. 6–12.

REFERENCES

1. Adamenko, O. (2013). Metodolohichni zasady doslidzhennia istorii rozvytku pedahohichnoi nauky. Ridna shkola [Methodological principles of the study of the history of pedagogical science development. Native school]. Kyiv. № 1–2. S. 8–14. [in Ukrainian]
2. Vakhovskiy, L. (2005). Metodolohiia doslidzhennia:

postanovka problemu. Shliakh osvity [Methodology of historical-pedagogical process research: problem statement. The way of education]. Kyiv. № 2. S. 7–11. [in Ukrainian]

3. Honcharenko, S. (2008). Metodolohiia [Methodology]. Kyiv. 1040 s. [in Ukrainian]

4. Honcharenko, S. (1995). Pedahohichni doslidzhennia: metodolohichni porady molodym naukovtsiam [Pedagogical research: methodological advice to young scientists]. Kyiv. 42 s. [in Ukrainian]

5. Sukhomlynska, O. (2007). Metodolohiia doslidzhennia istoriko-pedahohichnykh realii druhoi polovyny XX stolittia [Methodology of the study of historical and pedagogical realities of the second half of the 20th century. The way of education]. Shliakh osvity. Kyiv. № 4. S. 6–12. [in Ukrainian]

ВІДОМОСТІ ПРО АВТОРІВ

ОКОЛЬНИЧА Тетяна – доктор педагогічних наук, професор, в.о. завідувача кафедри спеціальної освіти Центральноукраїнського державного університету імені Володимира Винниченка.

Наукові інтереси: дослідження історико-педагогічних процесів України.

ЗАВІТРЕНКО Долорес – кандидат педагогічних наук, доцент, доцент кафедри спеціальної освіти Центральноукраїнського державного університету імені Володимира Винниченка.

Наукові інтереси: інклюзивний підхід при викладанні спеціальних методик.

INFORMATION ABOUT THE AUTHORS

OKOLNYCHA Tetiana – Doctor of Pedagogical Sciences, Professor, Acting head of the department of Special Education of Volodymyr Vynnychenko Central Ukrainian State University.

Scientific interests: research of historical and pedagogical processes of Ukraine.

ZAVITRENKO Dolores – Candidate of Pedagogical Sciences, Associate Professor, Associate Professor of the Department of Special Education of the Volodymyr Vynnychenko Central Ukrainian State University.

Scientific interests: an inclusive approach in teaching special techniques.

Стаття надійшла до редакції 21.12.2025 р.

Стаття прийнята до друку 30.12.2025 р.

УДК: 37.091.33:37.018

DOI: 10.36550/2415-7988-2026-1-222-37-42

ПОТАПЧУК Тетяна –

доктор педагогічних наук, професор, професор кафедри теорії та методики дошкільної і спеціальної освіти Карпатського національного університету імені Василя Стефаника

ORCID: <https://orcid.org/0000-0003-1680-6976>

e-mail: tatvolod@ukr.net

ФОРМУВАННЯ ПРАВОВОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ МАЙБУТНІХ УЧИТЕЛІВ ЗАСОБАМИ ІННОВАЦІЙНИХ ТЕХНОЛОГІЙ

У статті подано теоретико-методичне обґрунтування формування правової компетентності майбутніх учителів засобами інноваційних технологій у процесі професійної підготовки. Автори аналізують сучасні підходи до інтеграції нормативно-правових знань у освітній процес та акцентують увагу на необхідності поєднання традиційних та діяльнісно орієнтованих методів навчання. Особливу роль у формуванні компетентності відіграють проблемні лекції, групові дискусії, кейс-метод, рольові ігри та курсові проекти, які дозволяють студентам активно залучатися до розв'язання правових колізій, наближені до реальних умов освітньої та соціально-правової практики. Показано, що така активна участь сприяє розвитку когнітивних і практичних навичок, критичного мислення, здатності аргументовано відстоювати власну позицію, а також формує усвідомлення особистої відповідальності у вирішенні правових та педагогічних завдань.

Підкреслюється значення адаптації навчальних завдань і кейсів до сучасних запитів суспільства та держави, що робить процес професійної підготовки більш практично орієнтованим і ефективним. Здійснено аналіз теоретичних підходів, характеристик і методичних особливостей інноваційних технологій, а також їхньої взаємодії в системі професійної підготовки майбутніх учителів. Розглянуто способи поєднання проблемно орієнтованих лекцій із діяльнісно орієнтованими формами роботи, що дозволяють формувати «живе знання» та практичний досвід суб'єкта. Матеріал поданий у статті має методичне та практичне значення, оскільки окреслює напрямки застосування інноваційних технологій для формування правової компетентності педагогів і пропонує ефективні форми інтеграції різних освітніх інструментів у підготовку фахівців.

Ключові слова: правова компетентність, нормативно-правові знання, майбутні учителі, професійна підготовка, освітній процес, інноваційні технології, проблемні лекції, групові дискусії, кейс-методи, рольові ігри, курсові проекти.

POTAPCHUK Tetiana –

Doctor of Pedagogical Sciences, Professor, Professor of Theory and Methods Preschool and Special Education of Vasyl Stefanyk Karpattia National University

ORCID: <https://orcid.org/0000-0003-1680-6976>

e-mail: tatvolod@ukr.net

FORMATION OF LEGAL COMPETENCE OF FUTURE TEACHERS THROUGH INNOVATIVE TECHNOLOGIES

The article presents a theoretical and methodological justification for the formation of legal competence among future teachers through the use of innovative technologies in the process of professional training. The authors analyze contemporary approaches to the integration of normative-legal knowledge into the educational process and emphasize the importance of combining traditional and activity-oriented